

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

PL. ÚS 3/2018-98

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. marca 2018 v pléne zloženom z predsedníčky Ivetty Macejkovej a zo sudcov Jany Baricovej, Petra Brňáka, Miroslava Duriša, Ľudmily Gajdošíkovej, Sergeja Kohuta, Jany Laššákovej, Mojmíra Mamojku, Lajosa Mészárosa, Marianny Mochnáčovej, Ladislava Orosza a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti Ing. Michala Vohara, [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Martinom Vasiľom, konajúcim v mene Advokátskej kancelárie VASIL, ŠIMONOVÍČ & partners, s. r. o., Kuzmányho 29, Košice, vo veci namietanej nezákonnosti volieb poslancov zastupiteľstva Prešovského samosprávneho kraja konaných 4. novembra 2017 vo volebnom obvode č. 9 (Snina) za účasti [REDACTED], Kresťanskodemokratického hnutia, Šafárikovo námestie 77/4, Bratislava, politického hnutia NOVA, Palárikova 3177/31, Bratislava, politického hnutia OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezávislé osobnosti (OLANO), Študentská 2, Trnava, politickej strany Sloboda a Solidarita, Priemyselná 8, Bratislava, politickej strany SMER – sociálna demokracia, Súmračná 25, Bratislava, Slovenskej národnej strany, Šafárikovo námestie 3, Bratislava a politickej strany ÚSVIT, Mierová 1909/68, Humenné, takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. Michala Vohara **z a m i e t a .**

Odôvodnenie:

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. novembra 2017 doručená sťažnosť Ing. Michala Vohara, [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta nezákonnosť volieb poslancov zastupiteľstva Prešovského samosprávneho kraja (ďalej aj „samosprávny kraj“) konaných 4. novembra 2017 vo volebnom obvode č. 9 (Snina) z dôvodu porušenia § 138 ods. 8 písm. c), § 151 a § 153 ods. 1 písm. e) zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplynulo, že sťažovateľ kandidoval za poslanca zastupiteľstva samosprávneho kraja vo volebnom obvode č. 9 (Snina), za ktorý sa volili 3 poslanci. Z oficiálnych výsledkov volieb vyplýva, že sťažovateľ získal v uvedenom volebnom obvode 2 090 hlasov (10,51 %) „a nebol zvolený za poslanca zastupiteľstva PSK, s tým, že je v poradí prvým nezvoleným kandidátom... Kandidát ktorý sa v počte získaných hlasov umiestnil bezprostredne pred sťažovateľom, teda pán [REDACTED], získal 2 159 hlasov a bol zvolený za poslanca zastupiteľstva PSK. Rozdiel v počte získaných hlasov medzi sťažovateľom a pánom [REDACTED] 69 hlasov.“.

3. Sťažovateľ uvádza, že „*má informácie o tom, že pri sčítavaní hlasov odovzdaných v prospech sťažovateľa sa nepostupovalo v súlade so zákonom č. 180/2014 Z. z...*“, preto „*domáha sa zrušenia výsledkov volieb pre ich nezákonnosť... Nakoľko sťažovateľ by pri správnom sčítaní mohol získať potrebný počet na zvolenie za poslanca zastupiteľstva PSK, sťažovateľ podáva sťažnosť proti výsledku volieb do zastupiteľstva PSK v jeho volebnom obvode...*“.

4. Sťažovateľ zdôrazňuje, že „*pre účely sťažnosti podľa ust. § 59 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z.... napáda zákonnosť volieb iba vo svojom volebnom obvode, t. j. volebný*

obvod č. 9 pre Prešovský samosprávny kraj.“ a „pre účely sťažnosti podľa ust. § 59 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z... napáda zvolenie iného kandidáta, pána [REDAKOVANÉ]...“.

5. Podľa informácií sťažovateľa „v obci Stakčínska Roztoka mal získať 24 hlasov, avšak v zápisnici z tohto volebného okrsku má sťažovateľ uvedené, že získal 0 hlasov. Ďalej má sťažovateľ vedomosť, že v obci Ruská Volová mal získať 10 hlasov, avšak v zápisnici z daného volebného okrsku má uvedené, že získal 0 hlasov.“. Tvrdené skutočnosti sťažovateľ preukazuje čestnými vyhláseniami členov daných okrskových volebných komisií, ako aj „skutočnosťami uvádzanými v článku periodika Nový Čas zo dňa 06. 11. 2017...“.

6. Napokon sťažovateľ sumarizuje, že „má vedomosť o minimálne 34 hlasoch v dvoch volebných okrskoch, ktoré sťažovateľ získal od voličov, avšak neboli mu započítané a zohľadnené pri vyhodnocovaní výsledkov volieb. Teda rozdiel medzi sťažovateľom a kandidátom [REDAKOVANÉ] nebol 69 hlasov, ale najviac možno 35 hlasov. Volebný obvod v ktorom sťažovateľ kandidoval je pritom tvorený 47 volebnými okrskami. Pokiaľ len v dvoch z nich bolo zistené, že sťažovateľovi nezapočítali 34 platných hlasov, tak je dôvodné podozrenie, že k takémuto pochybeniu (či už vedomému alebo nevedomému) mohlo dôjsť aj v ostatných 45 volebných okrskoch. Pokiaľ by však sťažovateľovi boli správne priznané hlasy (ďalších 35 alebo viac hlasov), tak by to malo zásadný vplyv na výsledok volieb, lebo by sťažovateľ získal rovnaký počet alebo aj viac hlasov ako kandidát [REDAKOVANÉ].“.

7. Ústavnému súdu tak sťažovateľ navrhuje vyžiadať si volebnú dokumentáciu zo všetkých volebných okrskov volebného obvodu č. 9 (Snina). Nadväzne upozorňuje, že „má ústne informácie o tom, že hlasy mu mali byť odobraté (t. j. neprirátané) aj v iných volebných okrskoch, a to vo volebných okrskoch: Strihovce 1, Šmigovec 1, Uličské Krivé 1, Stakčín 1, Hostovice 1, Čukalovce 1, Dúbrava 1, Kolonica 1 a Runina 1. Od členov volebných okrskových komisií v daných okrskoch sa však sťažovateľovi nepodarilo získať čestné prehlásenia s presným počtom odobratých (neprirátaných) hlasov sťažovateľa.“.

8. Sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd prijal jeho volebnú sťažnosť na ďalšie konanie a po vykonanom dokazovaní rozhodol nálezom takto:

„Výsledok volieb poslancov do zastupiteľstva Prešovského samosprávneho kraja vo volebnom obvode č. 9 konaných 04. novembra 2017, zrušuje.“

9. Pre prípad, že by výsledkom dokazovania bolo zistenie pochybenia *„v spočítavaní hlasov... iba vo vzťahu k sťažovateľovi a nie aj vo vzťahu k iným zvoleným zástupcom – poslancom... navrhujeme, aby Ústavný súd... rozhodol nasledovne:*

Výsledok volieb poslancov do zastupiteľstva Prešovského samosprávneho kraja vo volebnom obvode č. 9 konaných 04. novembra 2017 v časti týkajúcej sa počtu získaných hlasov pre Ing. Michala Vohara, zrušuje.

Odporcovia v 1. až 8. rade sú povinní, spoločne a nerozdielne, nahradiť trovy konania v sume 374,81 EUR do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet právneho zástupcu sťažovateľa...“.

10. Ústavný súd si v rámci predbežného prerokovania sťažnosti 30. novembra 2017 vyžiadal volebné dokumenty z volebných okrskov obcí Stakčínka Roztoka a Ruská Volová. Požadované podklady mu boli doručené 7. decembra 2017 a 11. decembra 2017, pričom ich preskúmanie vykonal 11 decembra 2017.

11. Ústavný súd uznesením č. k. PL. ÚS 3/2018-20 z 31. januára 2018 prijal sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie.

12. Súčasne ústavný súd 31. januára 2018 vyžiadal volebné dokumenty zo všetkých volebných okrskov volebného obvodu č. 9 (Snina), ktoré mu boli doručené 1., 2., 5. a 6. februára 2018.

13. Ústavný súd 5. a 7. februára 2018 preskúmal volebné dokumenty z tých volebných okrskov označených sťažovateľom, o ktorých podľa vlastného vyjadrenia (s. 6 sťažnosti) „*má ústne informácie... že hlasy mu mali byť odobraté (t. j. neprirátané)... a to...: Strihovce 1, Šmigovec 1, Uličské Krivé 1, Stakčín 1, Hostovice 1, Čukalovce 1, Dúbrava 1, Kolonica 1 a Runina 1.*“ (ďalej aj „9 označených okrskov“).

14. Ústavný súd 6. februára 2018 v priestoroch Obecného úradu obce Stakčínska Roztoka vypočul v predmetnej veci svedkov: [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Právo byť prítomní využili sťažovateľ so svojím právnym zástupcom, odporca a zástupca politického hnutia OBYČAJNÍ ĽUDIA a nezávislé osobnosti (OĽANO), p. [REDAKOVANÉ].

II.

15. Skutkovú stránku prejednávanej veci ústavný súd objasňoval na prvom mieste postupom podľa § 62 zákona ústavnom súde, podľa ktorého ústavný súd si vyžiada všetky doklady a správy týkajúce sa volieb. Svoju pozornosť zamerlal na volebné dokumenty okrskových volebných komisií Stakčínska Roztoka a Ruská Volová.

16. Obe zápisnice okrskových volebných komisií v uvedených volebných okrskoch boli riadne podpísané všetkými členmi týchto komisií bez výhrad. Napriek tomu predseda okrskovej volebnej komisie v Stakčínskej Roztoke ([REDAKOVANÉ]) a jej členka ([REDAKOVANÉ]) podpísali čestné vyhlásenia, podľa ktorých „*pri podpise samotnej zápisnice a sčítaní hlasov došlo k chybe pri kandidátovi za poslanca do zastupiteľstva vyššieho územného celku a to konkrétne pri kandidátovi č. 21, p. Michalovi Voharovi. V našej okrskovej komisii získal tento kandidát pri sčítaní 24 hlasov, avšak v zápisnici je omylom uvedená 0 hlasov pri jeho osobe. Z akého dôvodu k uvedenej skutočnosti došlo uviesť neviem.*“. Obdobne zapisovateľka okrskovej volebnej komisie v Ruskej Volovej ([REDAKOVANÉ]) a jej podpredsedníčka ([REDAKOVANÉ]) zhodne čestne vyhlásili, že „*pri vypisovaní samotnej zápisnice došlo k chybe, pri kandidátovi za poslanca*

do zastupiteľstva vyššieho územného celku, a to konkrétne pri kandidátovi č. 21, p. Michalovi Voharovi. V našej okrskovej volebnej komisii získal tento kandidát pri sčítaní 10 hlasov, avšak v zápisnici je omylom uvedené 0 hlasov pri jeho osobe. Nedopatrením bolo jeho 10 hlasov zapísaných kandidátke č. 20, p. [REDAKOVANÉ], ktorá v obci mala 0 hlasov.“.

17. Preskúmaním volebných dokumentov z volebného okrsku Ruská Volová ústavný súd zistil, že sťažovateľ ako kandidát na poslanca zastupiteľstva samosprávneho kraja získal 10 platných hlasov, hoci v zápisnici o priebehu a výsledku hlasovania v tomto volebnom okrsku je uvedené, že sťažovateľ nezískal žiaden platný hlas. Z obsahu zápisnice o priebehu a výsledku hlasovania ústavný súd tiež zistil, že v jej formulári bol (vychádzajúc z poradia kandidátov na hlasovacích lístkoch) výsledok sťažovateľa zapisovaný k poradovému číslu 21, kým poradové číslo 20 mala kandidátka [REDAKOVANÉ]. Sťažovateľ podľa zápisnice získal 0 hlasov, kým kandidátka [REDAKOVANÉ] 10 hlasov, hoci prepočítaním hlasovacích lístkov ústavný súd zistil, že táto kandidátka nezískala žiaden platný hlas.

18. Preverení obsahu volebných dokumentov ústavný súd zistil, že v obci Stakčínka Roztoka sťažovateľ ako kandidát na poslanca zastupiteľstva samosprávneho kraja získal 24 platných hlasov, hoci v zápisnici o priebehu a výsledku hlasovania v tomto volebnom okrsku nie je uvedené, že sťažovateľ získal platný(é) hlas(y). Súčasťou volebnej dokumentácie, ktorá bola ústavnému súdu doručená v stave vykazujúcom porušenie pôvodného zapečatenia, bol aj rukou písaný papierový hárok, na ktorom sú zoradené čísla zodpovedajúce poradiu kandidátov na hlasovacích lístkoch, pričom sú k nim po vykonaných súčtoch uvedené číselné údaje, ktoré sa v prevažnej miere (nie však úplne) zhodujú s počtami hlasov, ktoré boli v zápisnici o priebehu a výsledku hlasovania zapísané v prospech jednotlivých kandidátov. Súčet k poradovému číslu 21 (sťažovateľ) na tomto papierovom hárku predstavuje 24.

19. Ústavný súd vyhodnotil výsledky prvotne preskúmaných volebných dokumentov tak, že obsah zápisnice o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku Ruská Volová preukazuje tvrdenie sťažovateľa obsiahnuté v sťažnosti, podľa ktorého „v obci Ruská Volová mal získať 10 hlasov, avšak v zápisnici z daného volebného okrsku má

uvedené, že získal 0 hlasov“. Ústavný súd je súčasne toho názoru, že v tomto volebnom okrsku došlo k zrejmemu omylu pri zavádzaní volebnou komisiou zistených výsledkov do zápisnice o priebehu a výsledku hlasovania, keďže počet sťažovateľom získaných hlasov bol zjavne zapísaný v prospech kandidátky [REDAKOVANÉ], ktorej poradové číslo (20) vo formulárovej podobe zápisnice bezprostredne predchádzalo poradovému číslu sťažovateľa (21). Tomuto záveru zodpovedá aj obsah čestných vyhlásení podpredsedníčky a zapisovateľky okrskovej volebnej komisie v obci Ruská Volová („*Nedopatrením bolo jeho 10 hlasov zapísaných kandidátke č. 20, p. [REDAKOVANÉ], ktorá v obci mala 0 hlasov.*“).

20. Pokiaľ ide o volebný okrskok Stakčínska Roztoka, prepočítaním počtov platných hlasov ústavný súd zistil, že sťažovateľ získal 24 hlasov. Preto sťažovateľ preukázal tvrdenie, podľa ktorého „*v obci Stakčínska Roztoka mal získať 24 hlasov, avšak v zápisnici z tohto volebného okrsku má sťažovateľ uvedené, že získal 0 hlasov...*“. Zároveň rukou písaný (zrejme pomocný, pozn.) papierový hárok naznačoval vnútorný rozpor medzi výsledkom, ktorý podľa obsahu tohto hárku bolo možné predpokladať v prospech sťažovateľa, a výsledkom, ktorý bol zachytený v zápisnici o priebehu a výsledku hlasovania v tomto volebnom okrsku. Samotný obsah volebných dokumentov v tomto prípade nesvedčal pre záver o evidentnom omyle (tak ako tomu bolo v Ruskej Volovej), pretože predpokladané počty hlasov uvedené na rukou písanom papierovom hárku vykazovali rozpor so zápisnične podchytenými údajmi o počte získaných hlasov aj u iných kandidátov, nielen u sťažovateľa. V tejto súvislosti ústavný súd nevyhodnotil skutkové zistenie o stave doručenej volebnej dokumentácie (bod 18) ako dôkazne relevantné. Aj na základe počtu hlasov, o ktoré bol sťažovateľ v tomto volebnom okrsku ukrátený, vyhodnotil rekapitulované zistenia tak, že je potrebné vypočítať členov predmetnej okrskovej volebnej komisie i jej zapisovateľku na účel bližšieho objasnenia zistených nedostatkov.

21. Sudca spravodajca vypočul 6. februára 2015 podľa § 31 ods. 1 zákona o ústavnom súde mimo ústneho pojednávania členov okrskovej volebnej komisie volebného okrsku Stakčínska Roztoka i zapisovateľku tejto okrskovej volebnej komisie.

22. Svedkyňa [REDACTED], členka okrskovej volebnej komisie, počas spočítavania hlasov vedela, že sťažovateľ získal 24 hlasov a nevie vysvetliť, prečo sa tento údaj neuviedol aj v zápisnici. Pri podpisovaní zápisnice nekontrolovala údaje uvedené v zápisnici.

23. Svedkyňa [REDACTED] uviedla, že bola členkou okrskovej volebnej komisie. Po spočítaní hlasov hlásila počet hlasov pre sťažovateľa a vedela, že získal 24 hlasov.

24. Svedkyňa [REDACTED] bola členkou okrskovej volebnej komisie. Zúčastnila sa volieb aj spočítavania hlasov a vie, že sťažovateľ získal 24 hlasov. To, že sa údaje o sťažovateľom získaných hlasoch nedostali do zápisnice, ju mrzí. Ďalej uviedla, že sťažovateľ získal 24 hlasov, keďže tento údaj videla zapísaný aj u ďalšej členky okrskovej volebnej komisie.

25. Svedok [REDACTED] bol členom okrskovej volebnej komisie, pričom uviedol, že spočítavanie hlasov prebehlo bez problémov a členovia si rozdelili hlasovacie lístky. Každý si označil hlasy na volebných lístkoch, ktoré mal pridelené. Potom, keď mal každý svoj diel spočítaný, oznámil výsledok jednej členke okrskovej volebnej komisie, ktorá to zapisovala. Pamätá si, že sťažovateľ získal hlasy, avšak presné číslo uviesť nevie. Pri podpisovaní zápisnice členovia volebnej komisie približne vedeli, čo podpisujú, ale presný počet hlasov nekontrolovali.

26. Svedkyňa [REDACTED] na otázku sudcu spravodajcu o priebehu spočítavania hlasov uviedla: „*Spočítavanie hlasov prebiehalo tak, že všetci členovia sme najprv spočítavali jednotlivé rozdelené hlasovacie lístky, resp. obálky. Žiadny problém nebol, na konci sme čiastkové výsledky nadiktovali predsedovi a podpredsedníčke volebnej komisie a tí to následne dali zapisovateľke zapísať.*“ Nevie s určitosťou povedať, či sťažovateľ získal hlasy, značila si však hlasy jednotlivých kandidátov, a teda vie, že pri poradovom čísle 21 bolo 24 hlasov. Pred podpisom zápisnice sa zamerala na tie údaje o hlasoch, ktoré osobne spočítavala.

27. Svedok [REDACTED], člen okrskovej volebnej komisie, uviedol, že po uzavretí volebnej miestnosti došlo k rozdeleniu obálok s hlasovacími lístkami medzi členov (každý člen dostal 10 obálok) a každý individuálne spočítaval pridelené hlasovacie lístky. Výsledky oznámili predsedovi, podpredsedníčke a zapisovateľke, ktorí si celkové hlasy následne spočítali. Pamätá si, že sťažovateľ mal uňho 6 hlasov. Celkový počet hlasov jednotlivých kandidátov získaných vo volebnom okrsku pri spočítavaní nesledoval. V zápisnici boli uvedené iba čísla kandidátov a počet hlasov, preto dôveroval obsahu zápisnice a nekontroloval hlasy jednotlivých kandidátov podľa mena. Na otázku zástupcu politického hnutia OLANO svedok odpovedal, že v žiadnom prípade nepodpisovali zápisnicu vopred.

28. Svedkyňa [REDACTED], členka okrskovej volebnej komisie, na otázku sudcu spravodajcu o priebehu spočítavania hlasov uviedla: *„Hlasy sa spočítavali obvyklým spôsobom, to znamená, rozdelili sa medzi členov volebnej komisie s hlasovacími lístkami, každý si spočítal a zaznamenal hlasy pre jednotlivých kandidátov, neskôr tento výsledok nahlásil zapisovateľke, predsedovi a podpredsedníčke volebnej komisie. Pamätám si, že sťažovateľ p. Vohar získal nejaké hlasy. Obsah zápisnice pred jej podpísaním som nevidela, ale videla som, ako sa zapisujú výsledky.“*

29. Svedkyňa [REDACTED], členka okrskovej volebnej komisie, na otázku sudcu spravodajcu o priebehu spočítavania hlasov uviedla: *„Hlasy sa spočítavali obvyklým spôsobom, obálky sa rozdelili medzi členov volebnej komisie, každý spočítal hlasy, ktoré obdržal, potom sa výsledky nahlasovali zapisovateľke, predsedovi a podpredsedníčke. Pamätám si, že aj u mňa mal p. Vohar nejaké hlasy. Počty hlasov pre jednotlivých kandidátov oznamovali členovia komisie predsedovi komisie podľa poradového čísla na kandidátnej listine, nie podľa mena. Následne tieto informácie diktoval predseda volebnej komisie zapisovateľke tiež podľa poradového čísla kandidátov na kandidátnej listine. Pred podpísaním zápisnice som nekontrolovala obsah, lebo som dôverovala tým, ktorí obsah zaznamenali.“*

30. Svedkyňa [REDACTED], členka okrskovej volebnej komisie, na otázku sudcu spravodajcu o priebehu spočítavania hlasov uviedla: „*Spočítavanie hlasov prebiehalo tak, že každý člen dostal určitý počet obálok, jednotlivo sa spočítavali hlasy na hlasovacích lístkoch, výsledok sa oznámil predsedovi a ten ho nadiktoval zapisovateľke.*“ Na otázku sudcu spravodajcu a po predložení listiny „*čestné prehlásenie*“ svedkyňa odpovedala, že čestné vyhlásenie vlastnoručne podpísala, pričom „*k podpisaniu čestného vyhlásenia ma viedlo to, že som na druhý deň po vyhlásení výsledkov zistila, že p. Vohar nezískal žiaden hlas, pritom som určite vedela, že hlasy získal, pretože aj ja som ho volila. Potom som sa radila s dcérou, ktorá sa pozná so sťažovateľom, neviem, kto vyhotovil text čestného vyhlásenia, ale dcéra mi to dala podpísať. Pri podpisovaní zápisnice som nekontrolovala jej obsah, lebo som dôverovala tým, ktorí výsledky zapisovali. Po zistení, že sťažovateľ nezískal žiaden hlas, som o tom hovorila so starostom obce.*“.

31. Svedok [REDACTED], predseda okrskovej volebnej komisie, na otázku sudcu spravodajcu o priebehu spočítavania hlasov uviedol: „*Pri diktovaní čiastkových výsledkov zapisovateľke sa diktovali čísla kandidátov a počet hlasov.*“ K okolnostiam podpisania čestného vyhlásenia uviedol: „*Ja som sa o skutočnosti, že p. Voharovi chýbajú hlasy, dozvedel v nedeľu 5. novembra 2017. Neskôr, po tom, čo u nás natáčala TV JOJ, mi asi v stredu 8. 11. 2017 zavolať sťažovateľ, p. Vohar, či som ochotný podpísať čestné vyhlásenie k chýbajúcim hlasom, nemal som s tým problém, následne som čestné vyhlásenie podpísal.*“ Na otázku sudcu spravodajcu o okolnostiach pri podpisovaní zápisnice odpovedal, že jej obsah pred podpisom nekontroloval.

32. Svedkyňa [REDACTED], zapisovateľka okrskovej volebnej komisie, na otázku sudcu spravodajcu o priebehu spočítavania hlasov uviedla: „*Na začiatku sa rozdelili obálky s hlasovacími lístkami medzi členov, ja som predsedovi volebnej komisie povedala, že to nie je dobrý spôsob, že treba zachovať hlasovacie lístky pohromade, lebo ich nie je veľa kvôli lepšiemu spočítavaniu. Predseda zotrval na rozdelení medzi všetkých členov. Po čiastkovom spočítaní hlasov mi striedavo predseda a podpredsedníčka nahlasovali výsledky.*“ Na otázku zástupcu politického hnutia OĽANO [REDACTED], či si pri nahlasovaní výsledkov zaznamenávala počet hlasov na pomocný papier, uviedla,

že si presne si nepamätá. Mala pomocný papier len pre voľbu predsedu samosprávneho kraja. Doslovne uviedla: „Výsledky som zapisovala na základe nahlasovaných údajov priamo do zápisnice, až neskôr mi niekto odovzdal rukou písaný záznam o spočítavaných hlasoch všetkých kandidátov.“

33. Sťažovateľ na otázku sudcu spravodajcu, či okrem obcí, ktoré uviedol v sťažnosti s podozrením, že aj u nich došlo k ukráteniu jeho hlasov, vie o ďalších obciach, v ktorých k takémuto ukráteniu došlo, alebo má takéto podozrenie, uviedol, že podozrenie má, pretože mu volali z viacerých obcí. Na otázku sudcu spravodajcu, či môže upresniť alebo doplniť svoju sťažnosť o ďalšie dôvodné podozrenia, že aj v iných volebných okrskoch došlo k ukráteniu jeho volebných hlasov, sťažovateľ doplnil, že telefonáty sa odohrali deň alebo dva dni po voľbách. Na 9 označených okrskoch, ktoré uviedol v sťažnosti, trvá, pričom ostatné obce pripisuje svojmu subjektívnemu pocitu, ale dôkazy k nim nemá.

34. K výpovediam svedkov i sťažovateľa nevzniesli žiadne podstatné pripomienky účastníci konania prítomní na výsluchu ([REDACTED], politické hnutie OĽANO). Ústavný súd výpovede vyhodnotil tak, že vo volebnom okrsku Stakčínska Roztoka si členovia okrskovej volebnej komisie všetky obálky s hlasovacími lístkami najprv rozdelili a následne spočítavali platné hlasy pre kandidátov. Potom nahlasovali jednotlivo ustálené počty platných hlasov vedeniu okrskovej volebnej komisie, ktoré ich spočítalo a v spolupráci so zapisovateľkou zamýšľalo riadne zaviesť do zápisnice o priebehu a výsledkoch volieb. Keďže došlo k rozporu medzi zapisovateľkou a predsedom okrskovej volebnej komisie o organizácii spočítavania hlasov, zapisovateľka na prejav nesúhlasu pri zapisovaní počtov hlasov do zápisnice nevenovala potrebnú pozornosť kontrole výsledkov, ktoré jej na účel zapisovania nahlasovali, a výsledkov, ktoré boli zapísané na pomocnom, rukou písanom hárku. V dôsledku toho potom došlo k chybám pri zapisovaní skutočne zistených počtov platných hlasov pre jednotlivých kandidátov. Členovia okrskovej volebnej komisie sa pri podpisovaní zápisnice o priebehu a výsledkoch volieb spoliehali na správnosť zapísaných počtov platných hlasov, dôsledne ich nepreverili, čomu napomohla aj formulárová podoba zápisnice, v ktorej sa počty platných hlasov nepriradujú k menám a priezviskám kandidátov, ale len k číslam vyjadrujúcim ich poradie na kandidátnej listine.

35. Ústavný súd pri tvorbe skutkového obrazu prejednávanej veci pristúpil aj k prepočítaniu platných hlasov, ktoré sťažovateľ získal v ním označených 9 označených okrskoch, a k ich konfrontácii s obsahom súvisiacich zápisníc o priebehu a výsledku hlasovania. V 6 z 9 označených volebných okrskov (Čukalovce, Dúbrava, Kolonica, Strihovce, Šmigovec, Uličské Krivé) ústavný súd nezistil rozdiel medzi počtami platných hlasov odovzdanými v prospech sťažovateľa i [REDACTED] a obsahom zápisníc o priebehu a výsledku hlasovania.

36. Vo volebnom okrsku Hostovice získal sťažovateľ podľa obsahu zápisnice o priebehu a výsledku hlasovania 17 hlasov a [REDACTED] 32 hlasov. Prepočítaním hlasov ústavný súd zistil, že sťažovateľ v tomto volebnom okrsku získal v skutočnosti 16 hlasov a [REDACTED] 31 hlasov.

37. Vo volebnom okrsku Runina získal sťažovateľ podľa obsahu zápisnice o priebehu a výsledku hlasovania 15 hlasov a [REDACTED] 33 hlasov. Prepočítaním hlasov ústavný súd zistil, že sťažovateľ v tomto volebnom okrsku získal v skutočnosti 14 hlasov a [REDACTED] 33 hlasov.

38. Vo volebnom okrsku Stakčín získal sťažovateľ podľa obsahu zápisnice o priebehu a výsledku hlasovania 117 hlasov a [REDACTED] 132 hlasov. Prepočítaním hlasov ústavný súd zistil, že sťažovateľ v tomto volebnom okrsku získal v skutočnosti 116 hlasov a [REDACTED] 132 hlasov.

III.

39. Podľa čl. 129 ods. 2 ústavy ústavný súd rozhoduje o ústavnosti a zákonnosti volieb prezidenta Slovenskej republiky, volieb do Národnej rady Slovenskej republiky, volieb do orgánov územnej samosprávy a volieb do Európskeho parlamentu.

40. Podstatou zákonnosti volieb do orgánov územnej samosprávy je uskutočnenie volieb v súlade so všetkými právnymi predpismi so silou zákona, ktoré sa

týkajú volieb do orgánov samosprávy obcí (mutatis mutandis PL. ÚS 34/99, PL. ÚS 18/07, PL. ÚS 82/07). Zistená nezákonnosť volieb do orgánov územnej samosprávy musí byť v príčinnej súvislosti s takým následkom porušenia práv, ktoré je v konečnom dôsledku porušením ústavného volebného práva a jeho princípov (mutatis mutandis PL. ÚS 21/94, PL. ÚS 18/07, PL. ÚS 82/07).

41. Podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže

- a) vyhlásiť voľby za neplatné,
- b) zrušiť napadnutý výsledok volieb,
- c) zrušiť rozhodnutie volebnej komisie a vyhlásiť za zvoleného toho, kto bol riadne zvolený,
- d) sťažnosť zamietnuť.

42. Z doterajšej stabilizovanej judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že jeho právomoc zrušiť výsledok volieb alebo vyhlásiť voľby za neplatné podľa § 63 ods. 1 zákona o ústavnom súde sa uplatní len vtedy, ak k porušeniu zákona dôjde spôsobom ovplyvňujúcim slobodnú súťaž politických síl v demokratickej spoločnosti. Na uplatnenie tohto oprávnenia ústavného súdu sa však vyžaduje hrubé alebo závažné porušenie, prípadne opätovné porušenie zákonov upravujúcich prípravu a priebeh volieb (napr. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 50/99, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 18/07, PL. ÚS 82/07). Inými slovami, nie každé porušenie volebného zákona vyvoláva nevyhnutne neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta. Ústavný súd každý prípad posudzuje materiálne, prihliada pritom tak na účel a zmysel volebného zákona, ako aj na princípy uznávané demokratickými štátmi.

43. Neplatnosť volieb alebo voľby kandidáta môže spôsobiť len také závažné porušenie volebného zákona, ktoré už spochybňuje výsledky volieb a ktoré odôvodnene vyvoláva pochybnosť o tom, či voľby a ich výsledky sú prejavom skutočnej vôle voličov (PL. ÚS 38/07). Platí totiž vyvrátiteľná domnienka, že volebný výsledok zodpovedá vôli voličov. Predložiť dôkazy na jej vyvrátenie je povinnosťou toho, kto volebné pochybenie namieta (PL. ÚS 74/2011).

44. Vychádzajúc z obsahu sťažnosti a dôkazných návrhov v nej obsiahnutých a zdôvodnených preskúmal ústavný súd volebné dokumenty z dvoch volebných okrskov (Stakčínska Roztoka a Ruská Volová), pri ktorých sťažovateľ čestnými vyhláseniami preukazoval, že došlo k jeho ukráteniu na počte platných hlasov získaných vo voľbách 4. novembra 2017.

45. Z vyžiadaných volebných dokumentov z predmetných volebných okrskov ústavný súd pojal za preukázané tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého „v obci Stakčínska Roztoka mal získať 24 hlasov, avšak v zápisnici z tohto volebného okrsku má sťažovateľ uvedené, že získal 0 hlasov... v obci Ruská Volová mal získať 10 hlasov, avšak v zápisnici z daného volebného okrsku má uvedené, že získal 0 hlasov“. Citovaný záver nijako nespochybnili ani výsluchy zapisovateľky a členov okrskovej volebnej komisie v Stakčínskej Roztoke, keďže všetci vypočúvaní členovia okrskovej volebnej komisie potvrdili, že sťažovateľ v ich volebnom okrsku platné hlasy získal, niektorí si dokonca presne pamätali, že platných hlasov v prospech sťažovateľa bolo určite 24. Sťažovateľ preto uniesol dôkazné bremeno, čo sa týka tvrdenia o jeho ukrátení o 34 hlasov.

46. Sťažovateľ sa ďalej pri 9 označených volebných okrskoch (Strihovce, Šmigovec, Uličské Krivé, Stakčín, Hostovice, Čukalovce, Dúbrava, Kolonica a Runina) bez bližšieho spresnenia odvolával na „ústne informácie... že hlasy mu mali byť odobraté (t. j. neprirátané)“. Citované odôvodnenie navrhovaného prieskumu volebných dokumentov je vzhľadom na jeho nekonkrétnosť podľa názoru ústavného súdu čo do schopnosti iniciovať dôkazný prieskum hraničné. Napriek tomu ústavný súd volebné dokumenty v týchto volebných okrskoch preskúmal, vychádzajúc pri tom zo skutočnosti, že sťažovateľ v sťažnosti uviedol, o ktoré volebné okrsky ide, ale aj zo záujmu o dôslednú ochranu rovnosti sťažovateľa v podmienkach prístupu k volenej funkcii (čl. 30 ods. 4 ústavy).

47. Preskúmaním volebných dokumentov v 9 označených volebných okrskoch však nebolo zistené žiadne ukrátenie sťažovateľa o platné hlasy vo voľbách poslancov zastupiteľstva samosprávneho kraja. Jeho tvrdenie, podľa ktorého v týchto volebných okrskoch „hlasy mu mali byť odobraté (t. j. neprirátané)“, sa nepreukázalo. Dokonca

vo volebných okrskoch Hostovice, Runina a Stakčín boli sťažovateľovi zapísané spolu tri platné hlasy navyše oproti skutočnosti zistenej ústavným súdom, kým kandidátovi [REDAKOVANÉ] bol neoprávnene „pridaný“ iba jeden hlas, a to vo volebnom okrsku Hostovice. Tým sa skutočný rozdiel medzi počtom platných hlasov odovzdaných pre sťažovateľa a [REDAKOVANÉ] zväčšil o dva platné hlasy.

48. Argumentácia sťažovateľa týkajúca sa zvyšných 36 volebných okrskov volebného obvodu č. 9 už stavia ústavný súd do pozície vyšetrovacieho orgánu nad činnosťou okrskových volebných komisií. Jej podstata totiž vychádza zo sťažovateľovej požiadavky, že ak existuje dôvodné podozrenie o porušení zákonnosti v dvoch volebných okrskoch, mal by potom ústavný súd „pre istotu“ preskúmať aj správnosť výsledkov volieb v ostatných volebných okrskoch, hoci sťažovateľ žiadne priame ani nepriame dôkazy týkajúce sa týchto zvyšných volebných okrskov nepredložil ani nenavrhol. Takéto postavenie však ústavný súd v konaní o volebnej sťažnosti kandidáta proti výsledku volieb nemá. Ide totiž o konanie o sťažnosti individualizovaného sťažovateľa, ktorej konečným účelom je ochrana jeho subjektívnych práv, hoci ústavný súd nepopiera, že je verejným záujmom, aby voľby vždy prebehli ústavným a zákonným spôsobom.

49. Sťažnosť podľa čl. 129 ods. 2 ústavy nemá charakter procesného prostriedku podnecujúceho oficiálne šetrenie ústavného súdu bez akéhokoľvek zreteľa na procesne prejavenu vôľu sťažovateľa. Zachováva si povahu návrhu na začatie súdneho konania, v dôsledku ktorého vznikajú medzi sťažovateľom a ústavným súdom procesné vzťahy naplnené nielen právami a očakávaním sťažovateľa, ale aj jeho povinnosťami, ktoré mu zákon o ústavnom súde ukladá, vytvárajúc tak náležitý procesný koridor smerujúci k ochrane jeho subjektívnych práv. Samotný sťažovateľ však nesie zodpovednosť za kvalitu procesných úkonov, ktorými tento ústavodarcom a zákonodarcom poskytnutý koridor na začiatku konania, no i v jeho priebehu využije. Jedným z procesných prostriedkov slúžiacich uvedenému účelu je aj povinnosť sťažovateľa uviesť v návrhu na začatie konania dôvody, pre ktoré voľby napáda, s označením dôkazov [(§ 60 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde]. Zákon o ústavnom súde tu, pravdaže, nemá na mysli dôvody hocijaké (či akademické), ale také, ktoré sú s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu spôsobilé

viest' ústavný súd v záujme poskytnutia účinnej ústavno-súdnej ochrany k navrhovaným procesným úkonom.

50. Tomu zodpovedá i stabilne judikovaný názor ústavného súdu, podľa ktorého volebná sťažnosť nie je všeobecným opravným prostriedkom na preskúmanie výsledkov volieb. Predovšetkým sťažovateľ v konaní o zákonnosti volieb znáša pri objasňovaní skutkového stavu prejednávanej veci dôkazné bremeno v tom zmysle, že musí nezákonnosť volieb nielen namietat', ale svoje tvrdenie aj preukázať navrhovanými dôkazmi (m. m. PL. ÚS 17/94, PL. ÚS 5/03, PL. ÚS 94/07, PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 29/2011).

51. V konaní o volebných veciach sa neuplatňuje vyhľadávacia zásada, ktorá je jednou z vedúcich zásad trestného konania (PL. ÚS 52/2011). Rovnako ústavný súd už judikoval, že v konaní vo volebných veciach nie je „vyšetrovacím orgánom“, ktorý zisťuje (môže zisťovať) skutkový stav metódami a spôsobmi charakteristickými pre prácu orgánov činných v trestnom konaní. Jeho úlohou je predovšetkým zvážiť hodnovernosť a preukázateľnosť tvrdení sťažovateľa v kontexte s ďalšími konkrétnymi okolnosťami posudzovanej veci a na tom základe rozhodnúť, či vykoná vo veci ďalšie dokazovanie, alebo vyvodí v predmetnej veci právne závery len na základe tvrdení predložených účastníkmi konania (PL. ÚS 66/2011).

52. Preukázané tvrdenie o nezákonnosti pri sčítavaní hlasov v dvoch volebných okrskoch nemôže byť samo osebe dostatočným dôkazom na podporu tvrdenia o pochybeniach pri sčítavaní hlasov v ostatných volebných okrskoch toho istého volebného obvodu. Táto sťažovateľom naznačovaná súvislosť nemá v izolovanej podobe žiaden potrebný skutkový ani právny základ, čím sa dostáva do polohy hypotetickej a špekulatívnej úvahy. Uvedený záver podporuje aj fakt, že prepočítanie hlasov v 9 označených okrskoch, ktorých návrh na prieskum sa opieral iba o „ústne informácie“, sťažovateľove dohady vôbec nepotvrdilo.

53. Sťažovateľ v sťažnosti návrh na prepočítanie hlasov vo zvyšných 36 volebných okrskoch nepodporil žiadnym relevantným tvrdením, či dôkazom, iba odvolaním sa na pochybenia v Stakčinskej Roztoke a Ruskej Volovej. V rámci jeho vypočítania

6. februára 2018 žiaden z týchto zvyšných volebných okrskov nekonkretizoval. Dokonca k tomu výslovne uviedol, že síce o ukrátení o hlasy aj v iných volebných okrskoch má podozrenia, tie však „*pripisuje svojmu subjektívnemu pocitu*“ a „*dôkazy k nim nemá*“.

54. Podľa judikatúry ústavného súdu len domnienka nesprávneho výsledku volieb nie je dôvodom na rozhodnutie ústavného súdu, ktorým by zrušil výsledok volieb (PL. ÚS 39/95, PL. ÚS 32/03). Základným predpokladom na zrušenie výsledku volieb je preukázanie takých porušení volebného zákona, ktoré odôvodňujú záver o inom výsledku volieb (PL. ÚS 50/99, PL. ÚS 32/03).

55. Funkcia ústavného súdu v rámci prieskumu ústavnosti a zákonnosti volieb nemôže byť vykladaná tak extenzívne, že by v konečnom dôsledku jeho činnosť mala nahradzovať, prípadne dopĺňovať činnosť na to povolaných volebných či iných orgánov, a to dokonca v tom smere, že iba na základe špekulatívne formulovaných námietok bude ústavný súd podrobne rekonštruovať celý volebný proces (PL. ÚS 3/2010). Okrsková volebná komisia vo voľbách do orgánov územnej samosprávy totiž s ohľadom na spôsob svojho kreovania plní nielen úlohu garanta zákonnosti samostatného volebného aktu, ale aj prvotného sčítania hlasov (m. m. PL. ÚS 36/03).

56. Z uvedených dôvodov ústavný súd po tom, čo preskúmal volebnú dokumentáciu spolu v 11 volebných okrskoch volebného obvodu č. 9 (Snina) a vykonal výsluch členov okrskovej volebnej komisie Stakčinska Roztoka, už nepovažoval za potrebné vykonávať ďalší iniciatívny prieskum.

57. Z príloh sťažnosti ústavný súd zistil, že zápisničný rozdiel v počte platných hlasov pre sťažovateľa ako prvého nezvoleného kandidáta na poslanca zastupiteľstva samosprávneho kraja a pre [REDAKOVANÉ] ako posledného zvoleného kandidáta na poslanca zastupiteľstva samosprávneho kraja predstavoval 69 hlasov. Po prieskume volebných dokumentov z volebných okrskov, v ktorých ústavný súd na základe sťažovateľovej argumentácie a príloh jeho sťažnosti vykonal prepočítanie hlasov, sa rozdiel v počte platných hlasov odovzdaných pre sťažovateľa a v prospech [REDAKOVANÉ] ustálil na 37 hlasoch (69 zápisničných hlasov – 1 hlas neoprávnene pripočítaný pre [REDAKOVANÉ]).

v Hostoviciach – 34 hlasov v Stakčinskej Roztoke a Ruskej Volovej + 3 hlasy neoprávnene pripočítané sťažovateľovi v Hostoviciach, Runine a v Stakčíne = 37).

58. Dôležitým komponentom volebného súdnictva je zisťovanie intenzity volebných nedostatkov z hľadiska ich vplyvu na rozhodovanie voličov a najmä na výsledok volieb (PL. ÚS 8/2011). V rámci konania o volebných sťažnostiach sa neuplatňuje teória tzv. absolútnych väd volebného procesu, t. j. takých porušení volebného zákona, ktoré by mali za následok automatické zrušenie volieb (volieb kandidáta alebo výsledku hlasovania). Vzhľadom na túto skutočnosť treba považovať všetky možné pochybenia a vady volebného procesu za relatívne a zvažovať, resp. zohľadňovať ich význam podľa ich vplyvu na výsledok volieb do zastupiteľského orgánu alebo na výsledok voľby konkrétneho kandidáta. Overovanie volieb je založené na predpoklade objektívnej súvislosti medzi volebnou vadou a obsadením volenej funkcie alebo minimálne takej možnej príčinnej súvislosti [princíp potenciálnej kauzality (m. m. PL. ÚS 7/2010)]. Túto možnú príčinnú súvislosť však treba vykladať nie iba ako abstraktnú možnosť, ale treba ju v konaní riadne preukázať (PL. ÚS 16/2011).

59. Sťažovateľovi sa v konaní pred ústavným súdom podarilo preukázať, že rozdiel v počte platných hlasov odovzdaných vo volebnom obvode č. 9 v jeho prospech a v prospech [REDAKOVANÉ] nepredstavoval 69 hlasov (ako to vyplýva z príslušných zápisníc), ale iba 37 hlasov. Zistená nezákonnosť, ku ktorej došlo pri spisovaní zápisníc dotknutých okrskových volebných komisií, však nemá vplyv na výsledok, ktorý sťažovateľ ako kandidát na poslanca zastupiteľstva samosprávneho kraja vo volebnom obvode č. 9 dosiahol, pretože konštatovaný nedostatok nie je spôsobilý ovplyvniť poradie kandidátov podľa počtu získaných platných hlasov.

60. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nedostatok, ktorý zistil preskúmaním vyžiadanej volebnej dokumentácie, hodnotí ako nezákonnosť nemajúcu vplyv na výsledok volieb poslancov zastupiteľstva samosprávneho kraja vo volebnom obvode č. 9. Podstatou tohto výsledku vo vzťahu k sťažovateľovi je totiž jeho nezvolenie do funkcie, o ktorú sa uchádzal. Preto na podklade uvedenej vady ani neprichádza do úvahy zrušenie výsledku volieb, ktorého sa sťažovateľ petitom svojej sťažnosti domáhal.

61. So zreteľom na uvedené ústavný súd uzavrel, že sa sťažovateľovi nepodarilo preukázať skutočnosti, ktoré by mohli mať priamy vplyv na vyhlásený výsledok volieb poslancov zastupiteľstva Prešovského samosprávneho kraja konaných 4. novembra 2017 vo volebnom obvode č. 9 (Snina). Sťažovateľ tak neunesol dôkazné bremeno a dôvody namietanej neústavnosti a nezákonnosti napadnutých volieb založil v podstatnej časti na hypotetických tvrdeniach. Len samotná a zároveň jediná preukázaná skutočnosť ukrátenia sťažovateľa o 32 hlasov v jedenástich preskúmaných volebných okrskoch (čo predstavuje v konečnom dôsledku rozdiel v počte 37 hlasov medzi sťažovateľom a [REDACTED]) bez relevantného preukázania ďalšieho porušenia volebného zákona nemôže spochybniť výsledok napádaných volieb (body 45, 47 a 57).

62. Volebné súdnictvo je založené na predpoklade objektívnej príčinnej súvislosti medzi volebnou vadou a výsledkom zastupiteľského zboru alebo aspoň na možnej príčinnej súvislosti (potenciálnej kauzalite). Túto možnú príčinnú súvislosť však treba vykladať nie iba ako abstraktnú možnosť, ale treba ju v konaní riadne preukázať (PL. ÚS 16/2011).

63. Uvedené závery boli podkladom na rozhodnutie ústavného súdu, ktorým sťažnosť sťažovateľa po jej meritórnom prerokovaní zamietol podľa § 63 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. marca 2018